

AFGANİSTAN ÇALIŞTAYI'NDA TİCARİ İLİŞKİLER MASAYA YATIRILDI

AFGANİSTAN ÇALIŞTAYI'NA KATILAN TOBB BAŞKANI M. RİFAT HİSARCİKLIOĞLU, AFGANİSTAN'IN ÖNCELİKLİ POLİTİKALARI ARASINDA OLDUĞUNU İFADE EDEREK, **“AFGANİSTAN'IN KALKINMASI VE NORMALLEŞMESİ İÇİN CİDDİ PROJELERİ YÜRÜTÜYÖRÜZ. BENZER BAKIŞ AÇILARINDAN DOLAYI, EASTWEST ENSTİTÜSÜNÜN ÇALIŞMALARINI BİZİM İÇİN ÖNEM KAZANIYOR”** DEDİ.

Türkiye Ekonomi Politikalar Araştırma Vakfı (TEPAV) ve EastWest Enstitüsü tarafından düzenlenen Afganistan Çalıştayı, TOBB İstanbul Hizmet Binası'nda gerçekleştirildi. Çalıştaya katılan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu'nun yanı sıra EastWest Enstitüsü Başkan Yardımcısı Büyükelçi Martin Fleischer katıldı. Hisarcıklioğlu, yaptığı konuşmada, ülkelerin tek başına zenginleşmesi ve istikrara kavuşmasının sürdürülebilir olmadığını bildiklerini belirtti. Sürdürülebilir olanın, bölgelerin topyekün kalkınması ve istikrara kavuşmasına bağlı olduğunu vurgulayan Hisarcıklioğlu, Aralık ayında askeri birliklerin çekilmesiyle birlikte, Afganistan'ın hızla normalleşmesi ve kalkınma dönemine girmesi gerektiğine dikkat çekti. Hisarcıklioğlu, konuşmasına şöyle devam etti:

“Barış ve huzurun gelişmesiyle Afganistan'ın müthiş imkânları da ortaya çıkacak. Özellikle ilk etapta tarım, enerji, madencilik alanların-

da çok büyük potansiyel var. Türkmenistan'dan başlayıp Afganistan ve Pakistan üzerinden Hindistan'a devam eden TAPI gaz boru hattı ve CASA1000 elektrik şebeke hattı gibi iki önemli enerji projesi üzerindeki çalışmalar sürüyor.

Diğer taraftan 3 trilyon dolar değerinde işlenmemiş kömür, demir, bakır, lityum, altın varlığı atıl duruyor. Bütün bunların yanı sıra, Afganistan'ın en büyük potansiyeli, en büyük hazinesi halkının meşhur Afgan cesaretidir.”

TÜRKİYE EKONOMİSİNDEN ÇARPICI VERİLER

TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu, konuşmasında Türkiye ekonomisinin gelişimini an-

◀ **TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, "Afganistan'ın en büyük potansiyeli halkının meşhur Afgan cesaretidir" dedi.**

latarak, 30 yıl önce yılda sadece 3 milyar dolar ihracat yaptığımız bunun da %90'ının tarım ürünü olduğunu ifade ederek, "Bugün 160 milyar dolar ihracat yapıyoruz. Bunun %92'si sanayi malı. Bu ihracatın yarısından fazlasını, dünyanın en rekabetçi piyasalarına Avrupa ve ABD'ye yapıyoruz" dedi.

Türkiye'nin, Çin'den sonra dünyanın en büyük müteahhitlik gücüne sahip olduğunu, dünyanın en zor coğrafyalarında iş yaptıklarını dile getirdi. Turizmde de Türkiye'nin 30 yılda dünyanın en çok tercih edilen 6'ncı turizm destinasyonu haline geldiğini, bu süreçte Çin ile İtalya arasındaki bölgede sanayi devi haline gelerek, dünyanın 17'nci, Avrupa'nın 7'nci büyük ekonomisi olduklarını anlattı.

Türkiye'nin bütün bunları 30 yıl içinde başardığını ifade eden Hisarcıkıoğlu şunları söyledi:

"Bu coğrafyada petrolü ve doğal gazı olmadan, özel sektörle zenginleşebilmiş tek ülkeyiz. İşte Afganistan'a aktarılması gereken sadece yatırımlar değil, bu kalkınma tecrübesidir. Ben tecrübe aktarıldığı takdirde Afgan halkının, kendilerine özgü cesareti, müthiş bir girişimcilik potansiyeli taşıdığına inanıyorum. İşte asıl zenginleşme de o zaman başlayabilir.

Biz gerek yatırımlarla gerekse yürüttüğümüz projelerle, tecrübeyi coğrafyamızdaki ülkelere aktarmaya çalışıyoruz. Şu an Afganistan'da 70 civarında Türk firması var. Toplam 4,6 milyar

▼ **TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu, Afgan halkının, haziran ayındaki seçimlerde demokrasiyi benimsediğini vurgulayarak, Cumhurbaşkanı seçilen Eşref Gani'yi tebrik ettiğini söyledi.**

dolarlık projeye imza atıldı. Bir taraftan yatırım yaparken diğer taraftan tecrübelerini oraya aktarıyorlar”.

Hisarcıklıoğlu, TOBB'un da kendi tecrübelerini aktardığını, TOBB olarak İslam Kalkınma Bankası'yla işbirliği içinde, 57 İslam ülkesini ve Afganistan Odalar Birliği'ni eğittiklerini, özel sektörün yapılanması ve gelişmesi için verecekleri hizmetler noktasında eğitim vermek üzere, her yıl kendilerini TOBB'da misafir ettiklerini söyledi.

“KOMŞUSUYLA TİCARET YAPAMAYAN DÜNYAYLA DA TİCARET YAPAMAZ”

Bölge ülkelerde ciddi projeler yürüttüklerini anımsatan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu konuşmasına şöyle devam etti:

“Ankara Forumu kapsamında Filistin’de bir sanayi bölgesi inşaat projemiz var. Bu projede adım adım ilerliyoruz. 5 bin Filistinliye iş imkânı sağlayacak ve dünyanın tüm ülkelerinden yatırımcı çekecek sanayi bölgesini Cenin’de kuruyoruz. Böylece Türkiye’nin sanayileşmesinin ana unsuru olan ‘sanayi bölgesi’ tecrübemizi aktarıyoruz.

Filistin’deki bu projenin hemen ardından Afganistan-Pakistan bölgesi için de bir proje başlattık. Afganistan ve Pakistan’dan gelen taleple, İstanbul Forumu’nu oluşturduk. İstanbul Forumu kapsamında, Pakistan’ı ve bağlantı hatlarıyla Afganistan’ı Avrupa’ya tren yoluyla bağlayacak İstanbul-İslamabad demir yolu projesi üzerinde çalışıyoruz. Yani Avrupa ile bu bölge arasında doğrudan bir ticari hat kurmayı hedefliyoruz.

Bunu niye yapıyoruz? Çünkü bölge, dünyaya entegre olmadan, ticaret yollarını açmadan zenginleşme olmaz. İşte biz bu tren hattı ile Afganistan’a can damarı açmayı düşünüyoruz. Bu projeye bölgedeki diğer ülkeleri, Türk Cumhuriyetlerini de dâhil ediyoruz. Ekonomik İşbirliği Teşkilatı çerçevesinde bu ülkelerle müzakereler yapıyoruz.

Diğer taraftan da bu ülkelerin gümrük mevzuatlarının uyumlaştırılması için çalışmalar yapıyoruz. Bir yandan da bölgede ticaretin artması için kara gümrük kapılarının modernizasyonu konusunda çalışıyoruz. Bunun ilk tecrübesini kendi ülkemizde yaptık. TOBB olarak, Türkiye’nin kara sınır kapılarının modernizasyonunu üstlendik. Bu kapsamda ülkemizin batısında ve doğusundaki yedi sınır kapımızı modernize ettik. Dört tanesinin modernizasyonuna devam ediyoruz. TOBB olarak bu işe tam 445 milyon dolarlık yatırımımız bizzat biz yaptık. Birleşmiş Milletler (BM) ‘Sınır Geçişlerinde En İyi Uygulamalar’ raporunu yayımladı. Bu raporda, kara sınır geçişlerini hızlı ve güvenli hale getirmek isteyen ülkelere bizim projemizi örnek gösterdi. İşte şimdi biz bu tecrübeyi bölgeye aktarmaya çalışıyoruz. Bu kapsamda İran’la ve Türkmenistan’la görüşmelere devam ediyoruz. Amacımız bütün bu ülkelerdeki sınır kapılarının modernize edilerek, bölge ticaretine katkı sunmak. Çünkü şunu çok iyi biliyoruz. Komşusuyla ticaret yapamayan dünyayla da ticaret yapamaz.

Yine aynı şekilde BM’nin küresel ticareti kolaylaştırmak ve hızlandırmak için ortaya koyduğu TIR Sözleşmesi kapsamına Afganistan’ın da dâhil olması için büyük çaba harcadık. TIR Sözleşmesi’nin tüm dünyadaki en büyük ortağı TOBB olarak tüm tecrübemizi Afganistan’a aktardık. Afganistan’ın sisteme dâhil olmasında önemli görev üstlendik.”

Bu projelerin tamamının Afganistan’ın kalkınma sürecinde de çok önemli rol oynayacağını ifade eden Hisarcıklıoğlu, TOBB olarak bu coğrafyadaki en önemli tecrübeye sahip özel sektörün temsilcisi olduklarını ve bu tecrübelerini bölge ülkelere aktarmak için büyük çaba harcadıklarını belirtti.

Hisarcıklıoğlu, bu kapsamda Afganistan’ın hem tarihi, hem siyasi hem de ekonomik olarak çok önemli olduğunu vurgulayarak, “Af-

▲ EastWest Enstitüsü Başkan Yardımcısı Büyükelçi Martin Fleischer ile TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu.

ganistan’ın kalkınması bizim için çok önemli. Biz bu kalkınma hamlesine destek verecek her yaklaşımı destekleriz” dedi.

FLEISCHER: “BİR PROJE ANCAK YEREL ORTAKLARIYLA BAŞARILI OLUR”

EastWest Enstitüsü Başkan Yardımcısı Büyükelçi Martin Fleischer da, bir projenin ancak yerel ortaklarıyla başarılı olabileceğini vurguladı. Türkiye’nin komşuları gibi yeraltı kaynakları olmayan bir ülke olduğunu ifade eden Fleischer, Türk iş insanlarının başarıyı, cesaret, zekâ ve girişimcilikle sağladığını söyledi.

Bütün kariyeri boyunca özel sektörle ilişkilerine çok dikkat ettiğini anlatan Büyükelçi Fleischer, Afganistan Çalıştayı’nın bölge için çok önemli olduğunu ve bu projede ortak olmaktan gurur duyduğunu belirtti.

Fleischer, güvenliğinin ekonomik kalkınma olmadan sağlanamayacağını bildiklerini, Afganistan’da da Irak’taki gibi bir gelişmenin olmaması için her şeyin yapılması gerektiğini ifade etti.

AFGANİSTAN’DA İŞ ORTAMI PANELİ

Çalıştay kapsamında, Türk müteahhitlerin Afganistan’daki deneyimlerini değerlendiren bir panel gerçekleştirildi. “Doing Business in Afghanistan: The Experience of Turkish Construction Companies in Afghanistan” adlı panele Afgan-Türk İş Konseyi başkanı Cihan Candemir, Aydeniz İnşaat Afganistan Koordinatörü Ersin Nalbantoğlu, Zafer İnşaat Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı İbrahim Seyfittinoğlu ile Yenigün İnşaat Koordinatörü Haluk Telkenaroğlu katıldı.

TEPAV Program Yöneticisi Ozan Acar’ın Türk müteahhitlik sektörünün yurt dışı başarılarını değerlendirdiği panelde, Afganistan’da iş ortamının gelişmesinin önündeki engeller ve çözüm önerileri masaya yatırıldı.

TOBB YÖNETİM KURULU BAŞKAN YARDIMCISI **METE:**

“Endonezya, Güneydoğu Asya'nın en büyük ekonomisi”

TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Halim Mete, Endonezya Doğu Kalimantan Eyaleti Vali Yardımcısı Mohammed Sa'bani ve beraberindeki heyetle yaptığı görüşmede, **Türkiye ile Endonezya arasında ekonomik ve ticari işbirliği bakımından önemli bir potansiyel bulunduğunu** belirtti.

Endonezya Doğu Kalimantan Eyaleti Vali Yardımcısı Mohammed Sa'bani ve beraberindeki heyet TOBB İstanbul Hizmet Binası'nda TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Halim Mete'nin ev sahipliğinde düzenlenen toplantıya katıldı.

TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Halim Mete toplantıda yaptığı konuşmada, Türk iş dünyasının çatı örgütü olarak, Asya-Pasifik bölgesindeki ekonomik ve siyasi gelişmeleri yakından takip ettiklerini dile getirdi. Mete, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu'nun, Türkiye'nin G20 Dönem Başkanlığı kapsamında B20 Türkiye Yürütme Kurulu Başkanlığı'nı yaptığını ifade ederek, TOBB'un çalışmaları hakkında bilgi verdi.

Endonezya ile ilişkilerin 12. yüzyıla kadar uzandığını anımsatan Mete, resmi ilişkilerin ise 16. yüzyıla dayandığını dile

▼ **TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Vali Yardımcısı Mohammed Sa'bani ve Endonezya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Hanif Salim ile TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Halim Mete Endonezya dans ekibinin yerel dans gösterisini izledi.**

getirdi. Mevcut tarihi bağlara ve dostane ilişkilere rağmen, iki ülkenin uzun yıllar daha çok kendi bölgelerine odaklandığını, ancak 2004 yılından itibaren artan hızla gelişmeye başladığını ifade etti. Türkiye ile Endonezya arasında ekonomik ve ticari işbirliği bakımından önemli bir potansiyel bulunduğuna dikkat çeken Mete, şöyle konuştu:

“Ülkemiz ve Endonezya ikili işbirliğinin yanı sıra, üyesi oldukları G20, İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT), D8 gibi uluslararası ve bölgesel örgütler çerçevesinde işbirliğini sürdürmektedirler.”

ENDONEZYA 'NIN BÜYÜME HIZI DİKKAT ÇEKİYOR

Endonezya'nın, Güneydoğu Asya'nın en büyük ekonomisi olduğunu ifade eden TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Halim Mete, "Endonezya, yüksek büyüme hızıyla da dikkat çekmektedir. Endonezya'nın parlayan yıldızı olan Doğu Kalimantan Vilayeti, ülkenin ekonomik kalkınmasında ve büyümesinde önemli görevler üstlenmiştir. Sahip olduğu doğal kaynaklar ve kurmuş olduğu Özel Ekonomi ve Sanayi Bölgeleri ile gelecek vadettirmektedir.

Buradan da firmalarımıza seslenmek istiyorum. Penejam şehrinde kurulacak olan Turizm Sanayi Bölgesi'ni dikkatle takip etmenizi öneriyorum. 2014-2018 yıllarını kapsayan programda Doğu Kalimantan'ın yatırımcılarımız için özellikle turizm alanında büyük fırsatlar barındırdığını düşünmekteyiz" diye konuştu.

Toplantı öncesinde, Vali Yardımcısı Mohammed Sa'bani ve Endonezya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Hanif Salim ile görüşen TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Endonezya dans ekibinin yerel dans gösterisini izledi.

▲ Endonezya Doğu Kalimantan Eyaleti ticari heyetiyle yapılan toplantıda Türkiye arasındaki yapılacak işbirlikleri üzerinde duruldu.

HİSARCİKLIĞU, BAHREYN TİCARET VE SANAYİ BAKANI FAKHRO İLE BİR ARAYA GELDİ

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Bahreyn Ticaret ve Sanayi Bakanı Dr. Hasan Fakhro ile Bahreyn Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Khalid Al Moayyed'le görüştü. TOBB'un çalışmaları hakkında bilgi veren Hisarcıklıoğlu, B20 Türkiye

Yürütme Kurulu Başkanlığı görevini üstlendiğini belirterek, gelişmekte olan ülkelerin sesini daha çok duyurmayı amaçladıklarını söyledi.

Bahreyn'de gerçekleştirilen Türk yatırımlarına ilişkin, tek yatırımın 1984 yılına ait 560 bin dolar değerinde

finansal bir yatırım olduğuna dikkat çeken Hisarcıklıoğlu, yeni yatırımlara vesile olmaları gerektiğini belirtti.

İki ülke arasındaki toplam ticaretin 371 milyar dolar olduğunu ifade eden Hisarcıklıoğlu, bu rakamın artırılması vurgusunu yaptı.